

تأثیر پارامتر های فضای سبز بر غنای گونه ای پرندگان در پارک
های شهری: مطالعه موردی شهر اصفهان

شهلا تشکر : کارشناس ارشد علوم محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران،
تلفن: ۰۳۱۱-۲۶۰۲۷۶۰ موبایل : ۰۹۱۳۱۶۷۰۱۳۸

محمود رضا همای : استادیار دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه صنعتی اصفهان، تلفن: ۰۳۱۱-۳۹۱۳۵۷۶

برهان ریاضی : استادیار دانشکده محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، موبایل:
۰۹۱۲۳۲۶۰۹۷۲

رضا جعفری: استادیار دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه صنعتی اصفهان، تلفن: ۰۳۱۱-۳۹۱۳۵۹۳

تأثیر پارامتر های فضای سبز بر غنای گونه ای پرندگان در پارک های شهری: مطالعه موردی شهر اصفهان

چکیده

مقدمه: اهمیت تفرج در پارکهای شهری غیر قابل تردید است و می تواند تا حدودی محدودیتهای دسترسی شهروندان را کم درآمد را نسبت به طبیعت جبران کند. در این مطالعه تأثیر پارامتر های فضای سبز (غنا، تنوع و تراکم گونه های چوبی) بر غنا و تنوع گونه ای پرندگان در ۲۵ پارک از مجموعه پارکهای شهر اصفهان مورد بررسی قرار گرفت.

روش کار: آماربرداری از پرندگان و درختان پارک در فصل بهار با استفاده از ترانسکت های نواری و تحلیل داده ها با استفاده از رگرسیون خطی و غیرخطی انجام گرفت.

بحث و نتیجه گیری: در مجموع ۲۴ گونه پرند با تراکم های مختلف در پارک های مورد بررسی شناسایی گردید. باغ گلها با ۱۶ گونه و پارک ساحل با ۲ گونه به ترتیب دارای بیشترین و کمترین غنای گونه ای در بین پارک های شهر اصفهان بودند. نتایج این بررسی بیانگر افزایش غنای گونه ای پرندگان با افزایش تنوع گونه های چوبی و مساحت فضای سبز بود. نتایج بدست آمده می تواند جهت جذب بیشتر پرندگان در طراحی پارکها مورد توجه قرار گیرد.

واژه های کلیدی: غنای گونه ای پرندگان، تنوع گونه های چوبی، پارک های شهری

مقدمه

اثرات نامطلوب تخریب های فراوانی که در نیم قرن اخیر به وسیله انسان در محیط زیست رخ داده، در جامعه های شهری نیز روز به روز مشهودتر شده و سبب انهدام گونه های متعدد جانوری و گیاهی (کاهش تنوع زیستی) گردیده است. در این رهگذر پرندگان نیز بی نصیب نمانده و حتی در پارکها و فضاهای سبز که مأمن آنهاست، تعدادشان بسیار اندک شده است. پارکهای شهری، اگر چه عمدتاً مصنوع و دست کاشت انسانها می باشند، اما تنها مناطقی هستند که امکان آرامش شهروندان در اوقات فراغت را بدون خارج شدن از شهر فراهم می کنند (۱). پارک ها از عوامل شکل دهنده شهرها به شمار می آیند و به دلیل فضای سبز قابل ملاحظه خود علاوه بر داشتن تأثیرات زیست محیطی به سبب چشم اندازهای زنده و سبز خود در زیبایی شهرها سهمی بسزا دارند (۲) و درک نقش این پارک ها در حفاظت از تنوع زیستی رو به افزایش است (۳). در زمینه بررسی پارامترهای مؤثر بر غنای گونه ای مطالعات زیادی انجام گرفته است؛ اما به چنین موضوعی در سطح پارکهای شهری که مناطق مهمی در حفظ تنوع زیستی محسوب می شوند کمتر پرداخته شده است. همایی و همکاران (۱۳۸۶) در یک مطالعه مقدماتی به بررسی تأثیر اندازه و شکل پارک های شهر اصفهان در جذب پرندگان پرداختند و نتیجه گرفتند که غنای گونه ای پرندگان متأثر از اندازه و میزان حاشیه پارک می باشد (۴). هدف از این پژوهش شناسایی فون پرندگان پارک های شهر اصفهان و بررسی رابطه غنای گونه ای پرندگان با پوشش گیاهی است. این موضوع با تعیین پارامترهای پوشش گیاهی (غنا، تنوع، تراکم گونه های گیاهی) و سرشماری پرندگان و در نهایت آنالیز و تحلیل ارتباط داده های جمع آوری شده مورد بررسی قرار می گیرد. نتایج این بررسی می تواند در راستای مدیریت بهتر پارک های شهر اصفهان و حفاظت مطلوبتر از تنوع گونه ای موجود در منطقه ثمر بخش باشد.